

ISSN Print 2708-0366
ISSN Online 2708-0374

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

Таврійський науковий вісник

Серія: Економіка

Випуск 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

*Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
(протокол № 6 від 22 січня 2020 року)*

Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка: Науковий журнал. Вип. 1. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 300 с.

Свідоцтво про Державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ № 23211-13051 Р,
видане Міністерством юстиції України 22.03.2018 р.

Журнал включено до міжнародних каталогів
наукових видань і наукометричних баз:
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського,
CrossRef, Index Copernicus.

Редакційна колегія:

Кирилов Юрій Євгенович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, ректор ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (головний редактор).

Бойко Вікторія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та фінансів ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Вольська Олена Михайлівна – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Грановська Вікторія Григорівна – доктор економічних наук, доцент, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Жосан Ганна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Крикунова Вікторія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Круковська Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Мармуль Лариса Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Потравка Лариса Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Пристемський Олександр Станіславович – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Яценко Вікторія Федорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Stanley R. Thompson – Ph.D., Professor, The Ohio State University (Columbus, USA).

ЗМІСТ

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ****Круковська О.В.**ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ РАТИФІКУВАННЯ
УГОДИ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 9**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ****Вольська О.М.**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ
АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ..... 17**Галат Л.М.**ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ОВОЧЕВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ..... 26**Кирилов Ю.Є.**ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
МЕХАНІЗМУ ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ..36**Морозов Р.В.**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ РИСУ 46

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ**Аверчева Н.О.**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ 54**Адвокатова Н.О., Повод Т.М.**УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ
ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ВИТРАТ 67**Алещенко Л.О.**МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ НАПРЯМ
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА СЕЛІ 72**Бойко В.О.**ОПТОВІ РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ
ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА 78**Бойко Л.О.**ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ:
ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 87**Боліла С.Ю., Кириченко Н.В., Осадчук І.В.**ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ
АГРАРНИМИ ФОРМУВАННЯМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 96**Боровік Л.В.**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 103

Кацемир Я.В.

ПОЛЕЗНОСТЬ УСЛУГ КАК ОДНА
ИЗ КЛЮЧЕВЫХ СОСТАВЛЯЮЩИХ
ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРОДУКТА 110

Кириченко Н.В., Осадчук І.В., Боліла С.Ю.

ВИЗНАЧЕННЯ СТРИМУЮЧИХ ФАКТОРІВ
ТА ШЛЯХІВ СТИМУЛЮВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІННОВАЦІЙ АГРОФОРМУВАННЯМИ 117

Ковтун В.А.

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 124

Осадчук І.В., Боліла С.Ю., Кириченко Н.В.

МОТИВУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОФОРМУВАНЬ 131

Петренко В.С., Карнаушенко А.С.

АКТИВІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 139

Петрова О.О.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ
НІШЕВИХ БОБОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ 148

Сакун А.Ж., Пантюк І.П.

ВПРОВАДЖЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ-ВИРОБНИКАХ ПЛОДОЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ 154

**РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА****Ковальов Д.В.**

СТАН РИНКУ ПРАЦІ: ЗАГРОЗИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 162

Морозова О.С.

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ 169

Потравка Л.О.

ЗАСТОСУВАННЯ СИНЕРГЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ
ДО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 177

**ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА****Карташова О.Г.**

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ 185

Нікітенко С.В.

РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В НАЛАГОДЖЕННІ
ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКИ
СПОРТСМЕНІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ 194

Самайчук С.І.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ
В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ 201

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ**Нікітенко К.С.**

ПІДХОДИ ДО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ..208

Повод Т.М., Адвокатова Н.О.

ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ214

Пристемський О.С.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА . 221

Танклевська Н.С.ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ
ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНУ 226**Yarmolenko Vitalina**

FEATURES OF AGRO INSURANCE IN UKRAINE232

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ**Коваль С.В.**ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ У АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ Й МЕТОДИКА 240**Скрипник С.В.**ПРИНЦИПИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК БАЗОВІ
ПОЛОЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВА 245**Шепель І.В.**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ
ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ 252**Яценко В.Ф.**ЕВОЛЮЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ
І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ 259**МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ****Димова Г.О.**ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІЧНИХ РІВНЯНЬ
МІЖГАЛУЗЕВОГО БАЛАНСУ МЕТОДОМ ТЕОРІЇ ЗБУРЕНЬ 266**Кавун Г.М.**ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗРАХУНКУ
ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 272**Ларченко О.В.**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
В УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 278**Лобода О.М.**МЕТОДОЛОГІЯ ПОБУДОВИ ВИРОБНИЧИХ ФУНКЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ФІКСОВАНОЇ КІЛЬКІСТЮ ЗЕМЛІ..... 285**Степаненко Н.В.**ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА
ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ТА МОДЕЛЕЙ..... 290

CONTENTS

**WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL
ECONOMIC RELATIONS****Krukovska Olena**

POSITIVE AND NEGATIVE CONSEQUENCES OF RATIFICATION
OF THE FREE TRADE ZONE AGREEMENT FOR UKRAINE'S
AGRICULTURE IN THE EUROPEAN INTEGRATION..... 9

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY**Volska Olena**

CURRENT PROBLEMS OF REGULATION
OF AGRARIAN SECTOR OF THE STATE ECONOMY..... 17

Galat Larisa

INCREASING THE COMPETITIVENESS OF VEGETABLE PRODUCTS
IN THE MARKET OF GLOBALIZATION..... 26

Kyrylov Yuri

FORMATION OF EFFECTIVE ORGANIZATIONAL-ECONOMIC
MECHANISM OF INVESTMENT AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE..... 36

Morozov Roman

METHODOLOGICAL BASIS OF PRICE FORMATION IN THE RICE MARKET ... 46

ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT**Avercheva Natalia**

DIRECTIONS OF IMPROVING THE EFFICIENCY
OF LAND RESOURCES USE..... 54

Advokatova Nadiia, Povod Tetyana

MANAGEMENT DECISIONS ON THE OPTIMIZATION
OF COST STRUCTURE..... 67

Aleschenko Liudmila

SMALL ENTREPRENEURSHIP AS AN EFFECTIVE DIRECTION
OF RURAL TOURISM DEVELOPMENT..... 72

Boiko Viktoriia

WHOLESALE MARKETS OF AGRICULTURAL PRODUCTS AS A PROMISING
TREND IN THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP..... 78

Boiko Liudmyla

ORGANIC PRODUCTION IN UKRAINE:
A PROMISING TREND IN SUSTAINABLE AGRICULTURE 87

Bolila Svitlana, Kyrychenko Natalia, Osadchuk Iryna

INNOVATIVE COMPONENT OF AGRICULTURAL FORMATION
MANAGEMENT IN GLOBALIZATION CONDITIONS..... 96

Borovik Lyubov

FORMATION OF THE ECOLOGICAL INVESTMENT POTENTIAL
OF AGRICULTURE..... 103

Katsemir Yana

USEFULNESS OF SERVICES AS ONE OF THE KEY COMPONENTS
OF THE ATTRACTIVENESS OF A TOURIST PRODUCT..... 110

Kirichenko Natalia, Osadchuk Irina, Bolila Svitlana DETERMINATION OF CONTROLLING FACTORS AND WAYS TO ENCOURAGE AGRICULTURAL INNOVATION IMPLEMENTATION.....	117
Kovtun Valentyna AREAS OF INNOVATION AND FINANCIAL STRATEGY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	124
Osadchuk Irina, Bolila Svitlana, Kirichenko Natalya MOTIVATION OF DOMESTIC AGRICULTURAL WORKERS.....	131
Petrenko Viktoria, Karnaushenko Alla ACTIVATION OF UKRAINE'S TRADE INDUSTRY DEVELOPMENT	139
Petrova Olha CONDITIONS AND PROSPECTS OF GROWING BEAUTY CULTURES IN UKRAINE.....	148
Sakun Alina, Pantiuk Igor IMPLEMENTATION OF MARKETING ACTIVITIES AT ENTERPRISES FOR PRODUCING FRUIT AND BERRIES	154
DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY	
Kovalyov Dmitro STATE OF LABOUR MARKET: THREATS FOR REGIONAL DEVELOPMENT	162
Morozova Olena DEVELOPMENT OF PUBLIC MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: A REGIONAL ASPECT	169
Potravka Larisa APPLICATION OF SYNERGETIC PRINCIPLES TO PUBLIC ADMINISTRATION	177
DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY, SOCIAL ECONOMY AND POLITICS	
Kartashova Olga GENDER ASPECTS OF RURAL DEVELOPMENT	185
Nikitenko Sergiy ROLE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN THE CREATION OF PHYSICAL CULTURE MASS WORK AND TRAINING OF ATHLETES OF HIGHEST QUALIFICATION	194
Samaichuk Svetlana FEATURES OF FORMATION AND AND REPRODUCTION OF LABOR RESOURCES IN THE AGRARIAN ECONOMY SECTOR.....	201
MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Nikitenko Kateryna APPROACHES TO FINANCING ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES IN UKRAINE	208

Povod Tetyana, Advokatova NadiiaFINANCIAL ENGINEERING:
WORLD TRENDS AND DOMESTIC REALITIES214**Prystemskiy Oleksandr**

FINANCIAL PROVISION FOR AGRICULTURAL DEVELOPMENT221

Tanklevska NataliyaTHE THEORETICAL BASIS FOR THE FORMATION
OF THE FINANCIAL POLICY OF THE REGION'S ECONOMIC GROWTH226**Yarmolenko Vitalina**

FEATURES OF AGRO INSURANCE IN UKRAINE232

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT**Koval' Svetlana**ACCOUNTING FOR CALCULATIONS IN AGRICULTURAL ENTERPRISES
THEIR ORGANIZATION AND METHODOLOGY240**Skrypnyk Svitlana**PRINCIPLES OF ACCOUNTING ACCOUNTING AS THE BASIC PROVISIONS
OF THE ENTERPRISE INFORMATION DATABASE245**Shepel Inesa**ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND CONTROL
OF AGRICULTURAL COMMODITY AND MATERIAL VALUES252**Yatsenko Viktoriya**EVOLUTION OF COST ACCOUNTING SYSTEM
AND CALCULATION OF PRODUCT COST259**MATHEMATICAL METHODS, MODELS
AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY****Dymova Hanna**RESEARCH OF DYNAMIC EQUATIONS OF INTERBRANCH BALANCE
USING THE METHOD OF PERTURBATION THEORY266**Kavun Halyna**IMPLEMENTATION OF THE ECONOMIC AND MATHEMATICAL
MODEL FOR CALCULATING THE OPTIMAL DEVELOPMENT
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES272**Larchenko Oksana**EFFICIENT IMPLEMENTATION OF INFORMATION SYSTEMS
IN ENTERPRISE MANAGEMENT278**Loboda Olena**METHODOLOGY CONSTRUCTING OF THE PRODUCTION FUNCTION
FOR ANALYSIS THE PERFORMANCE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES
WITH A FIXED LAND'S A MOUNT285**Stepanenko Natalia**IMPROVING THE PROFITABILITY OF THE POULTRY INDUSTRY
USING MATHEMATICAL METHODS AND MODELS290

УДК 657:471.631.162

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.33>**Шепель І.В.**

кандидат економічних наук, доцент,
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6728-5579>

Shepel Inesa

State Higher Educational Institution
«Kherson State Agrarian University»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND CONTROL OF AGRICULTURAL COMMODITY AND MATERIAL VALUES

Розкрито організацію обліку та елементи внутрішньогосподарського контролю за товарно-матеріальними цінностями і визначено, що вони мають значний вплив на збереження, раціональну побудову їх обліку, вибір належної оцінки для потреб різних користувачів. Розроблено комплексну методику контролю товарно-матеріальних цінностей, яка передбачає управління на кожній стадії відтворювального процесу, а також управління складовими елементами. Встановлено, що інформаційне забезпечення управління запасами має відповідати вимогам сучасної ринкової економіки, шляхом поглиблення комплексності бухгалтерського обліку, впровадження нових форм внутрішньої звітності та їх синтез з чинними, реорганізації з метою забезпечення потреб споживачів та оцінки методів вибуття. За результатами дослідження обґрунтовано елементи облікової політики в умовах ринкової економіки в частині оборотного капіталу, який формують товарно-матеріальні цінності.

Ключові слова: облік, товарно-матеріальні цінності, сировина, матеріали, запаси, аграрні формування, нормування витрат, контроль.

Раскрыто организацию учета и элементы внутреннего контроля за товарно-материальными ценностями и определено, что они оказывают значительное влияние на сохранение, рациональное использование и учет, выбор надлежащей оценки потребности различных пользователей. Разработана комплексная методика контроля товарно-материальных ценностей, которая предполагает управление на каждой стадии производственного процесса, а также управление ее составными элементами. Установлено, что информационное обеспечение управления запасами должно соответствовать требованиям современной рыночной экономики, путем углубления комплексности бухгалтерского учета, внедрения новых форм внутренней отчетности и их синтез, реорганизации с целью обеспечения потребностей потребителей и оценки методов выбытия. По результатам исследования обосновано элементы учетной политики в условиях рыночной экономики в части оборотного капитала и формируют товарно-материальные ценности.

Ключевые слова: учет, товарно-материальные ценности, сырье, материалы, запасы, аграрные формирования, нормирование затрат, контроль.

The organization of accounting and the elements of internal control over inventory are revealed and determined that they have a significant impact on the preservation, rational construction of their accounting, selection of the proper assessment for the needs of different users. A complex methodology for the control of inventory is developed, which provides for the control at each stage of the reproduction process, as well as the management of constituent elements. The study used methods of theoretical generalization, grouping and comparison, methods of scientific knowledge as observation and comparison. The theoretical and methodological basis of the study are the works of domestic and foreign scientists of accounting and control, other special literature, materials of conferences on problems of accounting and control, regulatory legal acts

of Ukraine, as well as materials obtained by the author as a result of conducting a direct study of the accounting and analytical status software. Control must become an effective tool in building a competitive agricultural economy. The operation of its system at the enterprise is a guarantee of optimization of its development, efficiency of activity and stability of financial condition. There are some problems in agricultural enterprises that relate directly to the organization. Most of the enterprises of agroindustrial complex due to unsatisfactory financial condition, remoteness from industrial centers have an acute problem with the involvement of qualified specialists. Therefore, we believe that over a period of time, agrarian units will be able to organize a control department. It has been established that the information management of inventory management should meet the requirements of the modern market economy, by deepening the complexity of accounting, introduction of new forms of internal reporting and their synthesis with current ones, reorganization to meet the needs of consumers and assess methods of disposal. According to the results of the study, the elements of accounting policy in the conditions of market economy in the part of working capital, which form the material and material values, are substantiated.

Key words: *accounting, inventory, raw materials, supplies, agrarian formations, costing, control.*

Постановка проблеми. Розвиток аграрного сектору економіки передбачає створення конкурентного середовища з потужним підприємництвом, що потребує суттєвої перебудови всіх складових аграрного ринку, зокрема поліпшення основних функцій управління господарською діяльністю. При цьому нового значення набуває звітна інформація про стан активів аграрного підприємства, насамперед матеріальних цінностей, які складають найбільшу питому вагу у витратах та у товарній продукції.

Наближення національних стандартів бухгалтерського обліку на засадах гармонізації до прийнятого в міжнародній обліковій практиці якісного рівня потребує не лише розробки та впровадження системи бухгалтерського обліку в аграрних формуваннях, наближеної до організаційних та методологічних принципів міжнародних стандартів, але й необхідності повного використання традиційних для вітчизняного обліку прийомів та методів оцінки, поєднання контрольних функцій з завданнями управління товарно-матеріальними цінностями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад в теорію та методологію обліку та контролю товарно-матеріальних цінностей внесли вчені М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, І.К. Дрозд, В.М. Жук, В.П. Завгородній, С.Я. Зубілевич, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, В.Б. Моссаковський, Н.Л. Правдюк, П.Т. Саблук, І.Б. Садовська, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко та інші. Серед зарубіжних вчених – Х. Андерсон, Р. Антоні, М.І. Баканов, Ф. Вуд, Д. Колдуелл, Г. Мус, Б. Нідлз, В.В. Патров, Я.В. Соколов та інші.

Мета статті полягає в удосконаленні окремих теоретичних положень бухгалтерського обліку і контролю товарно-матеріальних цінностей в аграрних формуваннях, розробці практичних рекомендацій з удосконалення формування об'єктивної інформації про ТМЦ у фінансовій звітності. Методика дослідження базується на системному підході, розробці моделі досліджуваного об'єкту для облікових та контрольних процедур. В обґрунтованні наукового підходу удосконалення обліку і контролю досліджуваного об'єкту використано методи порівняння, загальнонаукові методи системного підходу при врахуванні специфіки діяльності аграрних формувань, дослідженні стану бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. Світова практика бухгалтерського обліку передбачає існування двох систем обліку виробничих запасів: постійної та періодичної. В Україні використовується постійна система обліку виробничих запасів, згідно з якою ведеться постійна і безперервна оцінка всіх змін у виробничих запасах. За кордоном поширена система періодичного обліку виробничих запасів, при якому фізичний підрахунок груп матеріалів у виробничих запасах здійснюється через певні періоди часу (наприклад, раз на місяць) [1, с. 218]. Про моделі обліку запасів та планування їх величини фіксованим обсягом та за фіксований період досліджено С. Хомовим [2, с. 75]. Варто зазначити, що в умовах нестабільності ринку, що виражається в досить значних

коливаннях цін, оцінка запасів за вартістю їх придбання не є об'єктивною.

В обліку обов'язковим є надання зведеної інформації про запаси, без деталізації за їх видами та суперечить принципу повноти розкриття. Тому Т.І. Єфіменко [3, с. 338] досліджує вдосконалення процедурної вартості запасів і подання інформації про запаси у фінансовій звітності. За дослідженнями В.В. Баліцької [4, с. 178], оборотний капітал характеризується споживчою вартістю та вартісним складом. Проаналізувати структуру, за наведеними у Держкомстаті даними, неможливо. А причини звуження інформації, вважає Н.Л. Правдюк [5, с. 24], криються в обліковому відображенні.

Споживча вартість – це ресурси для фінансового забезпечення витрат виробництва, а вартісний склад – це вкладення у матеріальні ресурси. Наприклад, для сфери сільського господарства, методичні підходи щодо класифікації матеріальних цінностей закріплені нормами П(С)БО 9 «Запаси» [6], та П(С)БО 30 «Біологічні активи», відповідно до норм яких визначається склад товарно-матеріальних цінностей. Згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи» [7], запасами є сільськогосподарська продукція, що після первинного визнання оцінюється та відображається, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси». Тобто біологічний актив не використовується у сільськогосподарській діяльності та утримується для продажу, або напрямок його використання не визначено. В умовах ринкової економіки постають питання щодо розмежування понять «виробничі» та «матеріальні» запаси; необхідне чітке обґрунтування їх класифікації, з урахуванням галузевої специфіки виробництва.

З переходом аграрних формувань до діяльності в умовах ринкової економіки, частою зміною цін на оборотні активи зростає значення бухгалтерського обліку та контролю цього об'єкта. ТМЦ є основним оборотним активом підприємств, складовою виробничого циклу. Тому облік їх винятково важливий для всіх стадій процесу кругообороту ТМЦ та потреб різних користувачів.

Положення облікової політики, визначені в Наказі про облікову політику, є своєрідним вибором способу ведення обліку та складання звітності не тільки для зовнішніх, але і внутрішніх користувачів. Отже, як інформація, що розкриває особливості ведення обліку, щодо ТМЦ в обліковій політиці, важливими є наступні моменти: визначення переліку об'єктів обліку ТМЦ та їх структури і класифікації; визнання й первісна оцінка; оцінка споживання, руху та вибуття ТМЦ; способів обліку – партійний, сортовий чи за залишками – сальдовий. Аналіз цих моментів знаходить втілення в обранні системи організації обліку ТМЦ – періодичної чи постійної [8, с. 12].

Серед внутрішніх чинників загальноорганізаційного характеру, що впливають на вибір та побудову оптимального обліку ТМЦ, можна виділити: особливості об'єкта обліку, притаманного галузі – біологічний характер оборотних активів у частині ТМЦ, використання ТМЦ у вигляді незавершеного виробництва, часто – відсутність можливості ідентифікації ТМЦ з аналогічними на ринку для визначення справедливої вартості, широка номенклатура і значна кількість запасів, які забезпечують стабільність виробництва, варіативність використання методів обліку ТМЦ на підприємстві, потреба в наявності інформації щодо оцінки ТМЦ у момент здійснення операцій; необхідність планування фінансування розвитку підприємства; наявність проблем з вільними оборотними коштами і потреба їх поповнення за рахунок реалізації продукції.

Удосконалення обліку ТМЦ розпочинається з належної організації складського господарства. Велике значення для збереження матеріальних запасів має наявність технічно оснащених складських приміщень із сучасними ваговими приладами і пристроями, що дозволяють механізувати й автоматизувати складські операції та складський облік. При цьому він має відповідати як власне організаційним складовим виробництва і потреб управління, так і подальшому зведенню інформації (рис.1).

Подальший розвиток облікового забезпечення управління спирається на систему внутрішньогосподарського контролю. Тому ці проблеми у аграрних формуваннях набувають важливого методологічного і практичного значення. Заходи, які вирішу-

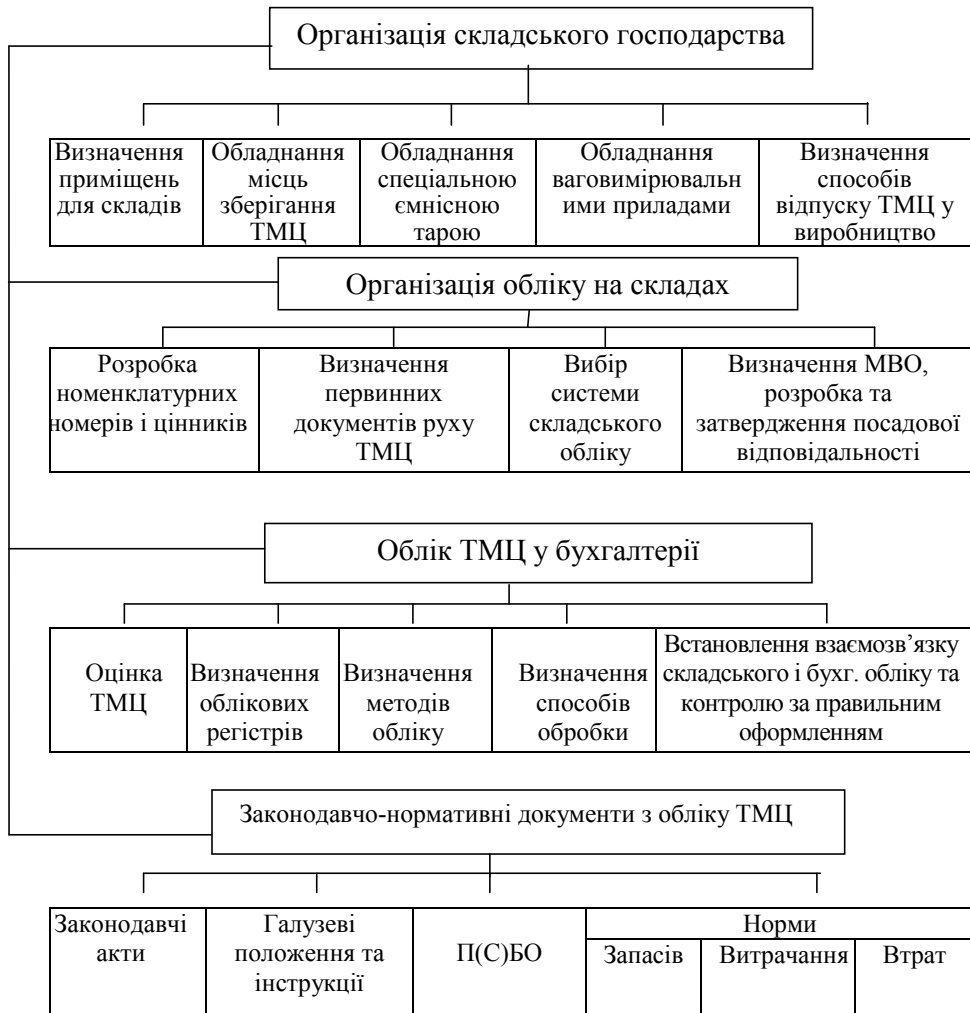

Рис. 1. Схема організації обліку товарно-матеріальних цінностей

ються в системі внутрішньогосподарського контролю, лежать в площині застосування прогресивніших складових матеріальних запасів і скорочення відходів та втрат у виробничому процесі сільськогосподарської діяльності.

З огляду на те, що контроль ТМЦ в аграрних формуваннях є основою виконання таких функцій, як визначення відповідності фактичних обсягів обліковим даним, обґрунтування оцінки ТМЦ, контроль списання витрат на виробництво, доцільно здійснювати класифікацію відповідно до цих функцій. Функція обґрунтування витрат і результатів – деякі автори [9, с. 254] називають її організаційною, найбільш повно проявляється у встановленні оптимальних пропорцій між окремими елементами процесу праці та ланками виробництва, у доцільній координації як у часі, так і в просторі всіх матеріальних ресурсів.

Найважливішими ланками контролю є показники витрат сировини, основних матеріалів, допоміжних матеріалів для технологічних цілей, палива, електроенергії, води, інших енергоресурсів на виробничі та господарські потреби [10, с. 148]. Таким чином,

контроль ТМЦ передбачає виконання роботи з оцінки раціональності структури запасів, вибір і обґрунтування ключових показників, які будуть застосовуватися в процесі управління; визначення повноти й достовірності ведення обліку та власне контроль за збереженням. Контроль ТМЦ сприяє формуванню системи безперервної діяльності, спрямованої на управління ними для здійснення безперебійної роботи підприємства. Сформована контрольна інформація про фізичний рух і вартість дозволяє оперативно управляти матеріальними потоками.

Необхідність контролю товарно-матеріальних цінностей полягає в тому, що керівництву підприємства необхідно мати інформацію за певний період про стан груп матеріальних і товарних запасів. На підприємстві контроль товарних запасів здійснюється не систематично. Він зводиться до контролю й аналізу обсягу товарних запасів за результатами звіту матеріально-відповідальних осіб та бухгалтерської облікової інформації за місяць. Це не дає змоги своєчасно приймати управлінські рішення. Контроль за рухом, збереженням і раціональним використанням запасів здійснюється безпосередньо за документами бухгалтерського обліку. Вони також є інформаційною базою для аналізу використання сировини, незавершеного виробництва, готової продукції, у результаті якого виявляються фактори, що спричиняють вплив на фінансові результати діяльності. Отже, істотно поліпшити контроль матеріально-виробничих цінностей можна, насамперед аналізуючи інформацію застосовуваних документів, облікових регістрів, тобто використовуючи накопичувальні документи матеріального обліку.

Таким чином, система контролю ТМЦ дозволяє: створити в аграрних формуваннях раціональну й ефективну систему бухгалтерського обліку з метою оперативного і стратегічного управління та планування виробничої діяльності; більш обґрунтовано формувати витрати виробництва; виявляти внутрішні резерви зміцнення фінансового стану; підвищити загальну ефективність сільськогосподарського виробництва.

Найбільш ефективними заходами контролю за станом ТМЦ є контроль ефективності складського обліку, в його складі – дотримання норм в процесі споживання матеріалів у розрізі структурних підрозділів, об'єктів ТМЦ, відповідальних осіб, первинних документів.

В ході процесу контролю стану ТМЦ передбачаються наступні етапи: організація контролю ТМЦ загалом і за структурою, що створює інформаційну базу для прийняття управлінських рішень; контроль стану ТМЦ, ступінь раціональності здійснення операцій з ними, кількісна оцінка факторів, які впливають на контрольований об'єкт; нормування ТМЦ, яке передбачає визначення граничних величин споживання чи резерву по окремих видах ТМЦ (норми спецодягу, природного убитку та ін.). Основні завдання контролю товарно-матеріальних цінностей наведено на рис. 2.

Планування витрат, яке надає можливість визначати мінімальні та максимальні межі розміру ТМЦ, який максимально відповідає досягненню оптимального прибутку для аграрного формування (рис. 3).

В процесі внутрішньогосподарського контролю перевіряється правильність і повнота відображення ТМЦ в системі натурального та на рахунках бухгалтерського обліку, а також розмежування їх між звітними періодами розрахунково-аналітичними методичними прийомами. Передусім, складається розрахунок витрат на залишок ТМЦ. На підставі цього розрахунку встановлюється, чи не було випадків завищення або заниження витрат на ТМЦ з метою викривлення фінансових результатів.

В окремих випадках завданням контролю є вивчення економічної діяльності підприємства у взаємозв'язку з організаційно-технічними умовами з метою забезпечення збереження й ефективного використання матеріальних цінностей. Кількість способів та прийомів вивчення законності, доцільності й ефективності здійснення господарських операцій значна. Вони досить різноманітні та при їх застосуванні керуються особливостями господарської діяльності.

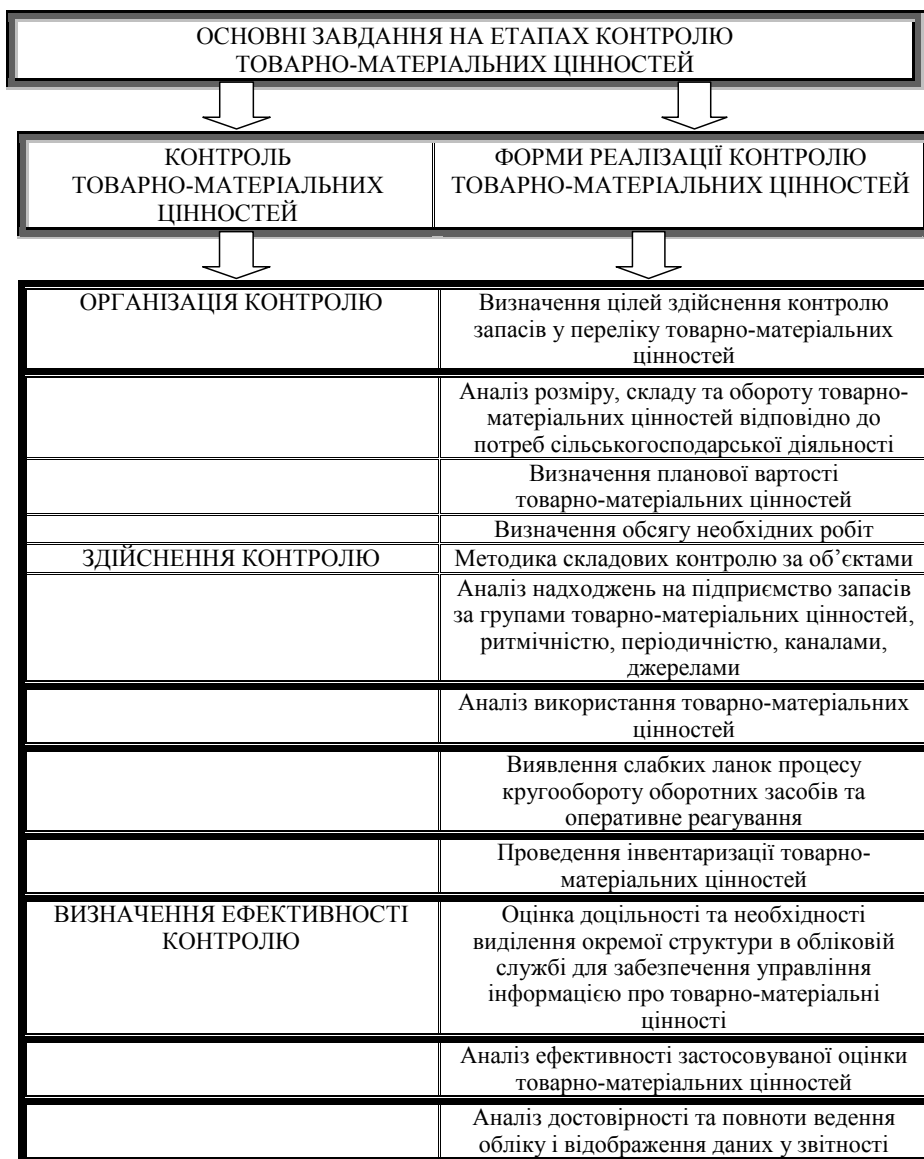

Рис. 2. Основні завдання контролю товарно-матеріальних цінностей аграрних формувань

Висновки. Контроль повинен стати дієвим засобом у побудові конкурентоспроможної економіки сільського господарства. Функціонування його системи на підприємстві є гарантом оптимізації його розвитку, ефективності діяльності та стабільності фінансового стану. В сільськогосподарських підприємствах існують деякі проблеми, що стосуються безпосередньо організації. Більшість підприємства АПК через незадовільний фінансовий стан, віддаленість від промислових центрів мають гостру проблему із залученням кваліфікованих спеціалістів. Тому, вважаємо, що через деякий період часу, аграрні формування будуть в змозі організувати відділ контролю.

Рис. 3. Типова модель стандарту внутрішньогосподарського контролю товарно-матеріальних цінностей аграрних формувань

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька. Житомир : ЧП «Рута», 2003. 544 с.
2. Хомовий С. Томілова Н. Системи покращення обліку запасів на підприємстві. *Інститут бухгалтерського обліку. Серія : Контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 2. С. 75–81.
3. Єфіменко Т.І. Узгодження категоріального апарату в бухгалтерському обліку запасів. *Збірник наукових праць Буковинського університету. Серія : Економічні науки*. 2014. Вип. 10. С. 337–344.
4. Баліцька В.В. Капітал підприємств України: тенденції, пріоритети : монографія. ДУ «Ін-т економіки та прогнозування». К., 2007. 480 с.
5. Правдюк Н.Л. Облікова концепція товарно-матеріальних цінностей в умовах постіндустріальної економіки. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 2(80), 2017. С.22-30.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України : від 20.10.99 р. № 246.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : затв. наказом Міністерства фінансів України : від 18.11.2005 р. № 790.
8. Дем'яненко М. Я. Концепція бухгалтерського обліку в сільському господарстві України: наукова доповідь. К.: ННЦ Інститут аграрної економіки УААН, 2008. 32 с.
9. Білик М.С., Кіндрацька Г.І., Кобилух О.Я. Ідентифікація запасів в управлінні логістичною системою. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 669. С. 254–261.
10. Малярова С.В. Організація обліку виробничих запасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип. 17(2). С. 147–149.

References:

1. Butynec', F.F. and Gorec'ka, L.L. (2003), Buhgalters'kyj oblik u zarubizhnyh kraih'nah, Zhytomyr: ChP «Ruta», 544 p. (in Ukrainian)
2. Homovyj, S. and Tomilova, N. (2016), «Systemy pokrashennja obliku zapasiv na pidpryjemstv», Instytut buhgalters'kogo obliku, Serija Kontrol' ta analiz v umovah globalizacii', Vol. 2, pp. 75–81. (in Ukrainian)
3. Jefimenko, T.I. (2014), «Uzgodzhennja kategorial'nogo aparatu v buhgalters'komu obliku zapasiv», Zbirnyk naukovykh prac' Bukovyns'kogo universytetu, Serija Ekonomichni nauky, Vol. 10, pp. 337–344. (in Ukrainian)
4. Balic'ka, V.V. (2007), Kapital pidpryjemstv Ukrai'ny: tendencii', prioritytety, monografija, NAN Ukrai'ny, DU «In-t ekonomiky ta prognozuvannja», Kyi'v, 480 p. (in Ukrainian)
5. Pravdjuk, N.L. (2017) Oblikova koncepciya tovarno-material'ny'x cinnostej v umovah postindustrial'noji ekonomiky'. Visny. Vol. 2(80), pp. 22-30. (in Ukrainian)
6. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 9 «Zapasy», Nakaz Ministerstva finansiv Ukrai'ny (1999), vid 20 zhovtnja, № 246. (in Ukrainian)
7. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 30 «Biologichni aktyvy», Nakaz Ministerstva finansiv Ukrai'ny (2005), vid 18 lystopada, № 790. (in Ukrainian)
8. Demyanenko M. Ya. (2008) Koncepciya buhgalterskogo obliku v silskomu gospodarstvi Ukrayiny: naukova dopovid. K.: NNCz Instytut agarnoyi ekonomiky UAAN, 32 p. (in Ukrainian)
9. Bilyk, M.S., Kindrac'ka, G.I. and Kobyljuh, O.Ja. (2010), «Identyfikacija zapasiv v upravlinni logistychnoju systemoju», Visnyk nacional'nogo universytetu «L'vivs'ka politehnika», No. 669, pp. 254–261. (in Ukrainian)
10. Maljarova, S.V. (2016), «Organizacija obliku vyrobnychyh zapasiv: suchasnyj stan ta naprjamky vdoskonalennja», Naukovyj visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu, Serija Ekonomichni nauky, Vol. 17(2), pp. 147–149. (in Ukrainian)

УДК 657.474.57

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.34>**Яценко В.Ф.**

кандидат економічних наук, доцент,
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7127-1885>

Yatsenko Viktoria

State Higher Educational Institution
«Kherson State Agrarian University»

**ЕВОЛЮЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ
І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ****EVOLUTION OF COST ACCOUNTING SYSTEM
AND CALCULATION OF PRODUCT COST**

На основі еволюційного підходу досліджено системи обліку та калькулювання собівартості продукції за повними витратами (*absorption-cost system*). До традиційної системи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції відносимо системи обліку за повними витратами (*absorption-cost system*). Визначено концептуальну основу системи обліку – модель «витрати-обсяг», динаміка витрат відносно до зміни обсягів виробництва. Базових методів обчислення витрат та розрахунку собівартості небагато, значно більше систем обліку витрат, в основу яких покладені ці методи або їх комбінації. Обґрунтовано переорієнтацію вектору управління витратами з реально спожитих/використаних ресурсів при виробництві продукції на майбутні (прогнози) витрати.

Ключові слова: облік, рахунок обліку, управління витратами, змінні/постійні витрати, прями/непрямі витрати.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Аверчева Н.О.	54	Лобода О.М.	276
Адвокатова Н.О.	67, 205	Морозова О.С.	160
Алещенко Л.О.	72	Морозов Р.В.	46
Бойко Л.О.	78	Нікітенко К.С.	199
Боліла С.Ю.	87, 108, 122	Нікітенко С.В.	185
Боровік Л.В.	94	Осадчук І.В.	87, 108, 122
Вольська О.М.	17	Пантюк І.П.	145
Галат Л.М.	26	Петренко В.С.	130
Димова Г.О.	257	Петрова О.О.	139
Кавун Г.М.	263	Повод Т.М.	67, 205
Карнаушенко А.С.	130	Потравка Л.О.	168
Карташова О.Г.	176	Пристемський О.С.	212
Кацемир Я.В.	101	Сакун А.Ж.	145
Кирилов Ю.Є.	36	Самайчук С.І.	192
Кириченко Н.В.	87, 108, 122	Скрипник С.В.	236
Ковальов Д.В.	153	Степаненко Н.В.	281
Коваль С.В.	231	Танклевська Н.С.	217
Ковтун В.А.	115	Шепель І.В.	243
Круковська О.В.	9	Ярмоленко В.В.	223
Ларченко О.В.	269	Яценко В.Ф.	250

Таврійський науковий вісник

Випуск 1

Серія: Економіка

Адреса редакції:
73006, м. Херсон, вул. Стрітенська, 23
Телефон редакції: +38 (099) 707-54-52
Електронна пошта: editor@tnv-econom.ksauniv.ks.ua
Сторінка журналу: www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua

Підписано до друку 31.01.2020 р.
Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 33,95.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а
Телефони: +38 (0552) 39-95-80, +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.